

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
URZĄD OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W KATOWICACH

40-024 Katowice, ul. Powstańców 41a
Tel./Fax (0-32) 256-46-96, Tel./Fax (0-32) 255-26-47, Tel./Fax (0-32) 255-44-04
E-mail: katowice@uokik.gov.pl

Katowice, dn. 09.08.2002r.

RKT-500-s/04/02/SG

Decyzja Nr RKT-39/2002

- I. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 28 ust. 6 oraz art. 9 w związku z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000r. Nr 122, poz.1319 oraz z 2001r. Nr 110, poz. 1189 i Nr 154, poz. 1800) po rozpatrzeniu sprawy wszczętej z urzędu przeciwko Górnośląskiemu Zakładowi Elektroenergetycznemu S.A. w Gliwicach, w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, **uznaje się**, że działania Górnośląskiego Zakładu Elektroenergetycznego S.A. w Gliwicach stanowią praktykę ograniczającą konkurencję i **nakazuje się** zaniechanie stosowania na rynku dystrybucji i obrotu energią elektryczną, praktyki polegającej na bezpodstawnym pobieraniu od odbiorców opłat za upomnienia wzywające do zapłaty zaległych należności w okresie od 21.07.2001r.
- II. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 28 ust 6 oraz art. 101 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2000r. Nr 122, poz.1319 oraz Dz.U. z 2001r. Nr 110, poz. 1189; Nr 154, poz. 1800) w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **nakłada się** na Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny S.A. w Gliwicach karę pieniężną w wysokości 35 219 PLN (słownie złotych: trzydzieści pięć tysięcy dwieście dziewiętnaście), co odpowiada równowartości 10 000 euro, płatną do budżetu państwa
- III. Na podstawie art. 75 w związku z art. 72 i art. 28 ust. 6 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000r. Nr 122, poz.1319 oraz z 2001r. Nr 110, poz. 1189 i Nr 154, poz. 1800), w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów po przeprowadzeniu postępowania wszczętego z urzędu przeciwko Górnośląskiemu Zakładowi Elektroenergetycznemu S.A. w Gliwicach, **postanawia się** nałożyć na w/w przedsiębiorcę obowiązek zwrotu kosztów niniejszego postępowania w kwocie 28 PLN (słownie złotych: dwadzieścia osiem) płatne do budżetu państwa.

Uzasadnienie

W dniu 27.05.2002r. wszczęte zostało z urzędu w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej Organem Antymonopolowym lub Prezesem) postępowanie antymonopolowe w sprawie nadużywania przez Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny S.A. w Gliwicach (zwany dalej GZE S.A.) pozycji dominującej na rynku dystrybucji i obrotu energią elektryczną poprzez bezpodstawne pobieranie od odbiorców opłat za upomnienia wzywające do zapłaty zaległych należności co mogło stanowić naruszenie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2000r. Nr 122, poz.1319 oraz z 2001r. Nr 110, poz. 1189 i Nr 154, poz. 1800). Podstawą do wszczęcia postępowania antymonopolowego były informacje uzyskane w trakcie innych postępowań prowadzonych przez Prezesa. Informacje te wskazywały na fakt pobierania od odbiorców opłat za wysłanie upomnienia wzywającego do zapłaty zaległych należności za zużytą energią elektryczną.

W odpowiedzi na postanowienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego GZE S.A. podniósł, iż podejmowane działania nie mogą stanowić przejawu nadużywania pozycji dominującej z uwagi na fakt, iż są zgodne z prawem. Zdaniem GZE S.A. nie może stanowić nadużywania pozycji dominującej takie działanie, w którym przedsiębiorca domaga się naprawienia wyrządzonej mu przez odbiorcę szkody. Uzasadnienia nie znajduje ponadto twierdzenie, jakoby wspomniane działanie odbywało się bez podstawy prawnej. Podstawę prawną takich działań stanowić miałyby zdaniem GZE S.A. art. 471 kodeksu cywilnego przewidujący zobowiązanie dłużnika do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania chyba, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W przypadku gdy odbiorca nie uiszcza należności w terminie, w majątku GZE S.A. powstaje szkoda wywołana nieuiszczeniem należności w terminie przewidzianym umową. Uzasadnione jest zatem żądanie zwrotu obok należności głównej wraz z odsetkami za zwłokę, także kosztów spowodowanych wezwaniem odbiorcy do uiszczenia zaległych należności. Gdyby odbiorca uiszczył wszelkie należności to, według GZE S.A. przedsiębiorca energetyczny nie poniósłby szkody, a także nie ponosiłby dodatkowych kosztów związanych z upominaniem klienta.

W wyniku przeprowadzonego postępowania administracyjnego Organ Antymonopolowy ustalił następujący stan faktyczny.

Jak już wspomniano podstawę do wszczęcia postępowania stanowiły informacje przedstawione przez GZE S.A. w ramach innych postępowań, a dotyczące pobierania opłat za wysłanie do odbiorcy upomnienia wzywającego do zapłaty zaległych należności.

Powyższa opłata przewidziana była w okresie od 29.04.2000r. do 20.07.2001r. Taryfą dla energii elektrycznej stosowaną przez GZE S.A., zatwierdzoną przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki decyzją z dnia 13.04.2000r., natomiast z dniem 21.07.2001 weszła w życie Uchwała Zarządu GZE S.A. nr 265/IV/2001 „w sprawie opłat za upomnienia wzywające do zapłaty zaległych należności za energię elektryczną” zawarta w wyciągu z protokołu nr 22/IV/2001 z posiedzenia Zarządu Górnośląskiego Zakładu Elektroenergetycznego S.A. odbytego w siedzibie Spółki w dniu 16 lipca 2001 roku (karta nr 3). Wysokość tychże opłat została ustalona, w przypadku pierwszego upomnienia w wysokości 5 zł., natomiast w przypadku kolejnych upomnień w wysokości 13,50 zł.

Nowa taryfa dla energii elektrycznej GZE S.A. (karty nr 78-99), która weszła w życie 21.07.2001r. nie przewidywała już takowej opłaty podobnie jak taryfa obowiązująca od 05.07.2002 (karty 100-120). GZE S.A. przedstawił dane (karta nr 5), w świetle których od chwili wprowadzenia powyższych opłat tj. od dnia 29.04.2000r. do dnia 30.11.2001r. od (...) odbiorców pobrano opłatę w wysokości 5 zł., od (...) odbiorców opłatę w wysokości 13,50 zł. Wskazane powyżej ramy czasowe obejmują zatem okres, w którym przedmiotowa opłata przewidywana była taryfą dla energii elektrycznej jak też w okresie po wejściu w życie w/w uchwały Zarządu GZE S.A. Średnio miesięcznie GZE S.A. pobiera opłatę za wysłanie pierwszego upomnienia od (...) klientów, a za wysłanie drugiego od (...) klientów. Dokumentem stanowiącym podstawę do pobierania w/w opłaty była w okresie od 29 kwietnia 2000r. do 20 lipca 2001r. Taryfa dla energii elektrycznej, natomiast później odbiorca był informowany o istnieniu tejże opłaty oraz jej wysokości poprzez adnotacje na wystawianym upomnieniu. Upomnienie, za które Odbiorca ponosi opłatę stanowi drugie z kolei upomnienie wysyłane odbiorcy ponieważ pierwsze wysyłane jest listem zwykłym i dopiero, gdy nie przynosi ono efektu w postaci uregulowania należności, wysyłane jest kolejne upomnienie, listem poleconym, za które odbiorca obciążany jest kwotą 5 zł, za kolejne zaś i każde następne kwotą 13,50 zł.

Organ Antymonopolowy przyjął za wiarygodne twierdzenia GZE S.A.(karta nr 11), że ceny i stawki opłat taryfowych GZE S.A. nie zawierają kosztów sporządzania oraz wysyłki upomnień, gdyż według GZE S.A. równałoby się to obciążeniu odbiorców regulujących swe

należności terminowo kosztami powodowanymi przez osoby, których należności nie są regulowane terminowo.

Urząd Regulacji Energetyki, według GZE S.A nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne obowiązek kształtowania taryf w oparciu o planowane koszty działalności koncesjonowanej jakimi w przypadku GZE S.A. są sprzedaż oraz przesył energii elektrycznej, w związku z czym, według interpretacji URE planowane koszty działalności nie mogą zawierać i w przypadku GZE S.A. nie zawierają pozycji niestandardowych i nieplanowych do jakich należą koszty związane ze sporządzaniem i wysyłką upomnień.

Organ Antymonopolowy zważył co następuje:

Dla uznania, że sprawa ma charakter antymonopolowy niezbędne jest ustalenie czy w okolicznościach sprawy doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. W świetle art. 1 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów celem regulacji w niej przyjętej jest zapewnienie rozwoju konkurencji, ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk monopolistycznych i ochrona interesów konsumentów. Pozwala to więc przyjąć, że ma ona charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego. Znajduje zatem zastosowanie jedynie wówczas, gdy zagrożony lub naruszony zostaje interes publiczny, polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania rynku gospodarczego. Ustawa w odniesieniu do przedsiębiorców, chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów-ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym. Działaniami antykonkurencyjnymi, bądź antykonsumenckimi, w tym rozumieniu są jedynie takie działania, które dotyczą sfery interesów szerszego kręgu uczestników rynku, a więc gdy dotyczą nie sytuacji pojedynczego przedsiębiorcy czy konsumenta, lecz zaburzeń na rynku, w rozumieniu negatywnych zjawisk charakteryzujących jego funkcjonowanie. Ingerencja Organu Antymonopolowego uzasadniona jest tylko wówczas, gdy służy ochronie tak pojętej konkurencji lub interesu konsumentów. Celem ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie jest więc ochrona prywatnoprawnego interesu przedsiębiorcy bądź konsumenta.

W rozpatrywanej sprawie praktykami GZE S.A pośrednio zostali dotknięci wszyscy odbiorcy Górnośląskiego Zakładu Elektroenergetycznego S.A. z uwagi na potencjalną choćby możliwość pobrania kwestionowanej opłaty. Bezpośrednio skutkami działań GZE S.A. dotknięci zostali odbiorcy, którzy uiścili żądane przez GZE S.A. opłaty za upomnienia wzywające do zapłaty zaległych należności oraz ci z odbiorców, którzy do zapłaty takowej opłaty zostali wezwani, lecz z różnych względów jeszcze jej nie uiścili. Rozpatrywana sprawa wiąże się zatem z naruszeniem interesu publicznego.

Wszczynając postępowanie z urzędu Organ Antymonopolowy zarzucił GZE S.A. nadużywanie pozycji dominującej poprzez bezpodstawne pobieranie od odbiorców opłat za upomnienia wzywające do zapłaty zaległych należności co może stanowić naruszenie art. 8 ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów

W myśl art. 8 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów za praktykę ograniczającą konkurencję uznane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku. Ustawa nie wymienia w sposób wyczerpujący przejawów nadużywania pozycji dominującej na rynku, a jedynie ogranicza się w art. 8 ust. 2 do wyliczenia typowych przykładów zachowań przedsiębiorców mających charakter praktyk ograniczających konkurencję. Z uwagi na otwarty katalog praktyk nie ma formalnych przeszkód, aby został on rozszerzony także o działania przedsiębiorców, noszące znamiona bezprawnego zachowania ograniczającego konkurencję lub eksploatujące pozycję zajmowaną na rynku, czy też godzące w interesy konsumentów.

Warunkiem koniecznym dla zarzucenia przedsiębiorcy, zakazanego w art. 8 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, nadużywania pozycji dominującej na rynku,

niezbędnym jest stwierdzenie, iż przedsiębiorca taką pozycję posiada. W sprawie będącej przedmiotem niniejszego postępowania ustalono, że GZE S.A. na terenie objętym swoją działalnością zajmuje pozycję dominującą na rynku dystrybucji i obrotu energią elektryczną. Jest tzw. monopolistą naturalnym, co wynika z faktu sieciowego charakteru urządzeń służących do dostarczania energii elektrycznej. Odbiorcy, którzy zaopatrywani są przez GZE S.A. w energię elektryczną nie mają zatem możliwości wyboru alternatywnego dostawcy. Tak więc GZE S.A. podlega wszystkim ograniczeniom wynikającym z ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jak już wskazano w uzasadnieniu niniejszej decyzji, w dniu 16.07.2001r. uchwałą Zarządu GZE S.A. nr 265/IV/01 w sprawie opłat za upomnienia wzywające do zapłaty zaległych należności za energię elektryczną, wprowadzono od 21.07.2001r. opłaty wynoszące w przypadku pierwszego upomnienia 5 zł., natomiast w przypadku kolejnych upomnień 13,50 zł.

Analizując sprawę, w pierwszej kolejności stwierdzić należy, iż zgodnie z § 24 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 grudnia 2000r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną (Dz. U. z 2001r. Nr 1, poz. 7) stawki opłaty abonamentowej, o której mowa w § 7 ust. 2 pkt 3 oraz § 7 ust. 3 pkt 2 w/w rozporządzenia kalkuluje się na podstawie kosztów ponoszonych w związku z odczytywaniem wskazań układów pomiarowo-rozliczeniowych i ich kontrolą, a także handlowej obsługi odbiorców, polegającej na wystawianiu faktur. Z kolei § 23 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia stanowi, że kalkulacja cen energii przeprowadzana jest na podstawie uzasadnionych kosztów zakupu energii elektrycznej oraz uzasadnionych kosztów własnych, § 23 ust. 3 określa zaś sposób ustalenia kosztów własnych stanowiąc, iż podstawą ich ustalenia są koszty prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie obrotu energią elektryczną, w tym kosztów obsługi handlowej związanej z obrotem energią elektryczną, z wyłączeniem kosztów przyjętych do kalkulacji stawki opłaty abonamentowej oraz kosztów finansowych.

Powyższe sformułowania jednoznacznie określają sposób kalkulacji cen energii elektrycznej i opłaty abonamentowej określając elementy stanowiące podstawę w/w kalkulacji. Umożliwia to takie ustalenie wysokości cen i stawek opłat aby w pełni zostały pokryte uzasadnione koszty prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwa energetyczne w rozumieniu art. 45 ust 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 138 ze zm.). Powołane przepisy nie stanowią podstawy do obciążania odbiorców, do których wysłano upomnienia, wyłączonymi z taryfy kosztami związanymi ze sporządzaniem i wysyłaniem upomnień. Koszty te winny znaleźć się w kalkulacji kosztów przedstawianych do zatwierdzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki jako uzasadnione. Takie rozwiązanie zapewni jednocześnie zakładowi energetycznemu pokrycie kosztów generowanych przez sporządzanie i dostarczanie upomnień.

Godzi się zauważyć, iż dodatkowym argumentem przemawiającym za taką właśnie interpretacją zapisów ustawy Prawo energetyczne może być znajdująca się w aktach sprawy (karty nr 14-15 oraz 18-20) opinia Urzędu Regulacji Energetyki, która jednoznacznie stwierdza, iż „praktyka pokrywania kosztów nie włączonych do kalkulacji zatwierdzonych cen i stawek opłat metodami i środkami nie uregulowanymi w taryfie dla energii elektrycznej nie znajduje uzasadnienia, o ile zapisy umowne kształtujące stosunek prawny z danym odbiorcą nie stanowią inaczej”.

Istotne w niniejszej sprawie jest także to, iż co do zasady, odbiorcy energii elektrycznej zobowiązani są do ponoszenia tylko cen i stawek opłat przewidzianych w taryfie dla energii elektrycznej zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, gdyż żaden z zapisów ustawowych dotyczących dostarczania energii elektrycznej i świadczenia usług przesyłowych

nie nakazuje odbiorcom ponoszenia innych opłat niż te, które przewidywane są taryfą. Wniosek taki uzasadniony jest również z uwagi na zapisy umów zawieranych z klientem (karty nr 58-77), które nie przewidują obowiązku uiszczania opłat innych niż taryfowe. Taryfa może zawierać wprawdzie opłaty dla odbiorcy fakultatywne zgodnie z § 22 ust. 1 wzmiankowanego rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną stanowiącym, iż przedsiębiorstwo energetyczne zajmujące się przesyłaniem i dystrybucją energii elektrycznej może ustalić w taryfie stawki opłat i sposób obliczania opłat pobieranych za usługi lub czynności wykonywane na zlecenie przyłączonego podmiotu lecz pkt 3 ppkt 1-3 enumeratywnie wskazuje na czynności, których takie opłaty mogą dotyczyć i nie ma wśród nich opłat za upomnienia.

W umowach (karty nr 58-75) przedstawianych odbiorcom przez GZE S.A. do podpisania nie przewidziano obowiązku ponoszenia w/w opłat, poprzestając w zakresie cen i stawek opłat na odesłaniu do taryfy dla energii elektrycznej (karta nr 59, § 7 pkt 2 i 3 umowy ; karta nr 64, § 7 pkt 1 i 2 umowy; karta nr 69, § 4 umowy; karta nr 72, § 4 umowy; karta nr 75, § 1 pkt 4 umowy), która również takowej opłaty nie przewiduje podobnie jak ogólne warunki umów stosowane przez GZE S.A. (karty nr 76 i 77). Jak to wynika z przedstawionych powyżej twierdzeń GZE S.A. odbiorca informowany jest o istnieniu opłaty dopiero w momencie otrzymania upomnienia wzywającego do zapłaty należności (karty nr 6 oraz 9), gdyż nie sposób przyjąć, iż wzmiankowana Uchwała Zarządu GZE S.A. z racji swego charakteru wiadoma była szerszemu kręgowi odbiorców, poza, co najwyżej, wszystkimi pracownikami GZE S.A. Trudno więc bronić tezy o ewentualnym stosunku umownym z odbiorcą, którego treścią byłoby zobowiązanie do ponoszenia w/w opłaty. Uzasadnienia dla pobierania tego typu opłaty nie może stanowić również, powołany przez GZE S.A., art. 471 kodeksu cywilnego.

Po pierwsze art. 471 kodeksu cywilnego statuując określony obowiązek dłużnika zawiera oczywiście tym samym uprawnienie wierzyciela, jednakże nie jest to uprawnienie do pobierania odszkodowania tytułem niewykonania lub nienależytego wykonania, ale do dochodzenia odszkodowania i choć oczywiście możliwe jest umowne uregulowanie kwestii odszkodowawczych to, jak wskazano powyżej, trudno przyjąć iż z chwilą zapoznania się przez odbiorcę z treścią wystawionego upomnienia składana jest oferta zawarcia umowy, której treścią jest przyznanie przez dłużnika zasadności oraz określenie wysokości odszkodowania, wobec nad wyraz ubogiej zawartości takiej oferty, w tym niepoinformowania odbiorcy o ewentualnej możliwości rozstrzygnięcia na drodze sądowej sporu co do zasadności i wysokości odszkodowania. Znajdujące się na „upomnieniu” stwierdzenie, iż „brak wpłaty w/w terminie spowoduje, iż będziemy zmuszeni wystąpić przeciwko Panu/Pani na drogę postępowania sądowego co niewątpliwie narazi Pana/Panią na dodatkowe, bardzo wysokie, koszty związane z postępowaniem sądowym i egzekucją komorniczą” (karta nr 9) w żaden sposób nie może takowej informacji stanowić. Umieszczenie pozycji „Koszt upomnienia” na wystosowanym upomnieniu stwarza ponadto wrażenie, iż opłata ta jest bezspornie należna.

Po drugie, należy podkreślić, że zapisy prawa energetycznego nie pozostawiają wątpliwości co do sposobu właściwego ukształtowania taryfy dla energii elektrycznej w taki mianowicie sposób, ażeby w kalkulacji cen i stawek opłat znalazły się koszty sporządzania i dostarczania upomnień wzywających do zapłaty zaległych należności. GZE S.A. dysponuje zatem narzędziami umożliwiającymi pokrycie kosztów powodowanych sporządzaniem i dostarczaniem upomnień wzywających do zapłaty należności. Powyższe koszty, jak wynika to z przytoczonych zapisów § 23 i 24 rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 14 grudnia 2000r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz zasad rozliczeń w obrocie energią elektryczną, znaleźć się powinny w kalkulacji ceny energii elektrycznej bądź stawki opłaty abonamentowej przedstawianych do zatwierdzenia Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki, a pokrywanie tychże kosztów za pomocą cen i stawek opłat innych niż taryfowe

odbywa się bez podstawy prawnej. Trudno także mówić w omawianym przypadku o szkodzie wyrządzonej w majątku wierzyciela, gdyż GZE S.A. ewentualne koszty generowane przez nierzetelnych odbiorców może pokryć w sposób całkowicie zgodny z obowiązującymi przepisami, a ich pobieranie od odbiorców w postaci opłat za upomnienia wzywające do zapłaty zaległych należności nie znajduje uzasadnienia.

Przedmiotem oceny Organu Antymonopolowego nie była wysokość opłat za upomnienia wzywające do zapłaty zaległych należności ani okoliczność nieuwzględnienia w taryfie dla energii elektrycznej kosztów, które miała powyższa opłata pokryć. Ocenie nie podlegało również pobieranie kwestionowanej opłaty w okresie gdy przewidywana była taryfą dla energii elektrycznej. Naganność postępowania polega na pobieraniu tejże opłaty od odbiorców bez podstawy prawnej wraz ze szczątkowym ich poinformowaniem o takowej opłacie, z jednoczesnym naruszeniem przepisów ustawy Prawo energetyczne i to właśnie skutek naruszenia tychże przepisów w postaci pobierania od odbiorców w/w opłat stał się przedmiotem oceny Organu Antymonopolowego.

Reasumując stwierdzić należy, iż wprowadzenie z dniem 21.07.2001r. opłat za upomnienia wzywające do zapłaty zaległych należności nie znajduje uzasadnienia w zapisach ustawy Prawo energetyczne ani w rozporządzeniach wydanych na jego podstawie, natomiast koszty powstałe w efekcie sporządzania i dostarczania tychże upomnień winny być w kalkulowane w stawki opłaty abonamentowej albo cen energii elektrycznej. Postępowanie przedsiębiorcy polegające na pobieraniu przedmiotowych upomnień, a zarazem dysponującego pozycją dominującą w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i będącego faktycznie monopolistą z racji sieciowego charakteru swych urządzeń, stanowi zdaniem Organu Antymonopolowego nadużywanie tejże pozycji. Będące przedmiotem zarzutu pobieranie w/w opłat odbywa się zatem bez podstawy prawnej i spełnia przesłanki nadużywania pozycji dominującej zakazanego w art. 8 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W związku z powyższym należało orzec jak w pkt I sentencji

Zgodnie z art. 101 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów, w przypadku dopuszczenia się przez przedsiębiorcę naruszenia zakazu określonego w art. 8 w/w ustawy, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może nałożyć na tego przedsiębiorcę karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość od 1 000 do 5 000 000 euro, jednak nie większej niż 10 % przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary. Wysokość nałożonej kary powinna spełniać funkcję prewencyjną tj. zapobiegać w przyszłości naruszeniom przepisów ustawy, a także i represyjną tj. stanowić reperkusje za jej naruszenie. W zależności od stopnia naruszenia przepisów ustawy, uznaje się funkcję prewencyjną lub represyjną za wiodącą.

W punkcie I sentencji niniejszej decyzji, Organ Antymonopolowy uznał, iż Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny S.A. nadużył pozycji dominującej na rynku poprzez bezpodstawne pobieranie opłat za upomnienia wzywające do zapłaty zaległych należności wobec czego zgodnie z art. 101 ust. 2 pkt 1 w/w ustawy, istnieją przesłanki do nałożenia przez Organ Antymonopolowy na Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny kary pieniężnej w wysokości stanowiącej równowartość od 1 000 do 5 000 000 euro.

O wysokości kary, decyduje zgodnie z art. 104 w/w ustawy, okres, stopień oraz okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy. Ponadto zgodnie z art. 112 w/w ustawy, przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej bierze się pod uwagę również naruszenie przepisów ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów.

Biorąc powyższe pod uwagę Organ Antymonopolowy postanowił o nałożeniu na Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny S.A. kary pieniężnej w wysokości 35 219 PLN tj. równowartości

10 000 euro. Zgodnie z art. 115 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, wartość euro podlega przeliczeniu na złote według kursu średniego walut obcych ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w ostatnim dniu roku kalendarzowego poprzedzającego rok nałożenia kary pieniężnej. Średni kurs euro ogłoszony przez NBP w ostatnim dniu roboczym, roku kalendarzowego poprzedzającego rok nałożenia kary, tj. w dniu 31.12.2001r. wyniósł 3,5219 PLN.

Równowartość 10 000 euro na koniec grudnia 2001r. wynosiła wobec powyższego 35 219 PLN (słownie: trzydzieści pięć tysięcy dwieście dziewiętnaście). Wysokość przychodu GZE S.A. w roku 2001r. (karta nr 28) wyniosła 2 568 437 549,18 PLN (słownie dwa miliardy pięćset sześćdziesiąt osiem milionów czterysta trzydzieści siedem tysięcy pięćset czterdzieści dziewięć złotych i osiemnaście groszy), a zatem kara maksymalna wynieść mogła 5 000 000 euro (tj. 17 609 500 PLN), gdyż 10 % przychodu GZE S.A. wynosi 256 843 754,91 PLN. Kwota kary wymierzona zatem została w wysokości 0,0013 % przychodu GZE S.A., a zarazem 0,2 % kary maksymalnej jaką zgodnie z art. 101 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, mógł nałożyć Organ Antymonopolowy za naruszenie przepisów tej ustawy.

Ponadto zgodnie z art. 104 w/w ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Organ Antymonopolowy przy ustaleniu wysokości kary wziął pod uwagę uprzednie naruszenie przez Górnośląski Zakład Elektroenergetyczny S.A. przepisów ustawy antymonopolowej stwierdzone w decyzjach nr RKT-31/98, RKT-27/2000 oraz RKT-05/2001r. W każdym z przypadków nakazano w decyzji zaniechanie narzucania uciążliwych warunków umów przynoszących GZE S.A. nieuzasadnione korzyści, wymierzając w przypadku decyzji RKT-27/2000 karę w wysokości 75 000 PLN, zaś w przypadku decyzji RKT-05/2001 karę w wysokości 10 000 PLN.

Przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej Organ Antymonopolowy wziął pod uwagę fakt, iż, działania GZE S.A. powodują ujemne skutki i uciążliwość przede wszystkim dla konsumentów, którzy oprócz należności głównej i ewentualnych odsetek ustawowych zmuszeni są ponosić koszty upomnienia, a obowiązek bezpośredniego ponoszenia w/w kosztów nie wynika ani z Taryfy ani z zawartych umów.

Wymiar kary ma, zdaniem Organu Antymonopolowego, spełnić funkcję prewencyjną z tytułu stosowania praktyk ograniczających konkurencję sprzecznych z interesem publicznym, tak aby podobne działanie nie miało miejsca w przyszłości. Dlatego też, aby kara pieniężna spełniała również swoją funkcję represyjną za naruszenie przepisów ustawy, oraz biorąc pod uwagę uprzednie naruszenia przepisów ustawy antymonopolowej, Organ Antymonopolowy postanowił o nałożeniu kary pieniężnej w kwocie wyższej od kary minimalnej jaką mógłby nałożyć. Przy ustalaniu wymiaru kary i stopnia jej dolegliwości dla przedsiębiorcy, Organ Antymonopolowy zważył jednakże, iż łączna kwota pobieranych opłat za upomnienia nie stanowi znaczącej sumy w stosunku do przychodów GZE S.A.

Wobec powyższego Organ Antymonopolowy postanowił w pkt II sentencji o nałożeniu kary pieniężnej w wysokości równowartości 10 000 euro.

Karę należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 511010100078782231000000 w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Zgodnie z art. 75 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Organ Antymonopolowy rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 72 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jeżeli postępowanie zostało wszczęte z urzędu i w jego wyniku Organ Antymonopolowy stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, zobowiązany jest ponieść koszty postępowania. Przepis powyższy wyraża przyjętą przez ustawodawcę zasadę, przewidującą konieczność poniesienia przez stronę przegrywającą kosztów przeprowadzonego postępowania.

Niniejsze postępowanie antymonopolowe zostało wszczęte z urzędu i prowadzone w interesie publicznym. W wyniku tego postępowania Organ Antymonopolowy w punkcie I sentencji decyzji stwierdził naruszenie przez GZE S.A. przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kosztem niniejszego postępowania dla Organu Antymonopolowego są wydatki związane z wymianą korespondencji pomiędzy stroną, a Urzędem, oraz koszty materiałów biurowych, które to koszty Organ Antymonopolowy obliczył w wysokości 28 PLN (słownie złotych: dwadzieścia osiem). Z uwagi na stwierdzone w punkcie I sentencji niniejszej decyzji naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przez GZE S.A. Organ Antymonopolowy w postanowieniu zawartym w punkcie III sentencji decyzji postanowił obciążyć GZE S.A. w/w kosztami postępowania.

Koszty niniejszego postępowania strona obowiązana jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Na postanowienie w sprawie kosztów zawarte w punkcie III stosownie do art. 78 ust. 6 w związku z art. 78 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów przysługuje stronie zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Katowicach w terminie tygodnia od dnia jego doręczenia.

Zgodnie z art. 78 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów od niniejszej decyzji przysługuje stronie prawo wniesienia odwołania do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Antymonopolowego za pośrednictwem Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach, w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

W imieniu Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach
Alicja Kral